

Implementering af folkeskolereformen

Bilag: Status på implementeringen af folkeskolereformen i København 2016

Indhold

Indledning	3
Synlig læring	6
Teamsamarbejde	9
Faglig ledelse	14
Forældreinddragelse	18
En varieret skoledag	21
Brugerportalsinitiativet	24

Udgivet af

Børne- og Ungdomsforvaltningen
Gyldenløvesgade 15

Tekst: Center for Policy

www.kk.dk

Indledning

De københavnske folkeskoler skal løfte alle elever, så de bliver så dygtige, som de kan. For at følge med i hvor langt skolerne er, og hvordan de arbejder med implementeringen af folkeskolereformen er der nu for tredje gang gennemført en selvevaluering blandt skoleledelserne. Her vurderer ledelsen med inddragelse af medarbejderne (som minimum MED, udviklingsgruppen eller lignende), hvor langt skolen er i arbejdet med de fire fokuspunkter, som Børne- og Ungdomsudvalget besluttede i udmøntningssagen den 26.02.14:

Københavns fire fokuspunkter for implementering af folkeskolereformen

Elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunkt i en ny, længere skoledag

Udviklingen af **teamsamarbejde** mellem medarbejdere (herunder de pædagoger, der knyttes til skolen) med elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunkt

Vægt på **faglig ledelse**, hvor skoleledelsen kommer tættere på teamenes pædagogiske overvejelser og valg, og er med til at understøtte et klart fokus på elevernes læring

Forældrenes ressourcer skal udnyttes, og de skal via skolebestyrelsen være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole

I år har 65¹ ud af 70 skoler svaret på selvevalueringen. I 2014 og 2015 deltog henholdsvis 64 og 67 skoler. I selvevalueringen har skolerne angivet, hvilket trin de befinder sig på i forhold til en række konkrete indsatser i de fire fokuspunkter. Trin 1 viser eksempelvis, at skolerne er ”i gang med planlægningen” af den pågældende indsats, og trin 4 viser, at indsatsen er ”integreret i praksis”.

Derudover har skolerne haft mulighed for at skrive uddybende kvalitative kommentarer. Her fremgår det blandt andet, at nogle af de skoler, der har fået en ny skoleleder, har revideret deres strategi, hvorfor skolerne på visse områder har placeret sig på et lavere trin end ved sidste selvevaluering. Det kan måske være med til at forklare den tilbagegang, der ses enkelte steder, i forhold til hvorvidt indsatsen er integreret i praksis.

¹ 66 skoler i forhold til spørgsmålene om synlig læring.

Denne status på implementeringen af folkeskolereformen i København viser, at alle skolerne arbejder målrettet med alle reformens elementer, og generelt er i en positiv udvikling.

Skolerne er længere i arbejdet med synlig læring, herunder både i arbejdet med at synliggøre de faglige læringsmål for eleverne og med den fælles planlægning af undervisningen gennem et fortsat fokus på at forankre teamsamarbejdet. Det ser ud til, at skolerne efterhånden har fundet en form på arbejdet, om end det fremgår af de kvalitative kommentarer, at nogle skoler stadig oplever, at praktiske og logistiske udfordringer i det tværprofessionelle teamsamarbejde kan spænde ben for den faglige udvikling. Det fremgår endvidere, at skolerne er kommet et godt stykke videre med at udvikle og systematisere den faglige ledelse. For eksempel er der på mange skoler udviklet en datainformeret praksis, hvor skoleledelsen anvender forskellige typer af data i sin feedback til lærerne og teamene.

I år har skolerne også rykket sig flot i forhold til inddragelse af forældrene, og særligt samarbejdet med skolebestyrelserne er i en god udvikling. Der er dog behov for at arbejde med at udvikle det generelle forældresamarbejde i hverdagen, herunder særligt hvordan forældrene kan bidrage til at understøtte deres eget barns læring.

I selvevalueringen spørges der ikke til skolernes arbejde med den varierede skoledag. Forvaltningen vurderer, at skolerne er godt på vej, men at det kræver fortsat opmærksomhed at udvikle skoledagen, som en vigtig faktor i arbejdet med et bredere læringsbegreb og elevernes motivation.

Arbejdet med alle reformens elementer er imidlertid fortsat en stor omstilling for skolerne. Der udestår stadig et implementeringsarbejde, der kræver opmærksomhed og vedholdenhed fra ledelse og medarbejdere. Det kræver et langt, sejt træk, der skal understøttes af et flerårigt fokus lokalt, i forvaltningen og politisk. Realiseringen af intentionerne med reformen kræver, at alle i og omkring skolen samarbejder om at lykkes med at skabe forandringen, og dermed indfri de tre nationale mål:

- 1) Alle skal blive så dygtige, som de kan
- 2) Styrke tilliden til og trivslen i folkeskolen
- 3) Mindske betydningen af social baggrund ift. faglige resultater

Samlet set viser status, at der i det kommende år fortsat er behov for et særligt fokus på:

- Systematisering af lærings- og feedbackkulturer med fokus på alle elevers progression
- Videreudvikling af den faglige ledelse, så skoleledelsen kommer endnu tættere på teamene med systematisk sparring og feedback på undervisningens kvalitet samt på ledelse af datainformeret praksisudvikling

- Understøttelse af teamsamarbejdet som professionelle læringsfællesskaber, der samarbejder om planlægning og evaluering af undervisningen, herunder understøttelse af arbejdet på læringsplatformen
- Øget samarbejde med elever og forældre om, hvordan de kan spille en mere aktiv rolle i forhold til elevernes læring
- Større opmærksomhed på den varierede skoledag, som en vigtig faktor i arbejdet med et bredere læringsbegreb og elevernes motivation

Specialskolernes vurderinger adskiller sig, ligesom sidste år, fra almenkolernes. I de kvalitative kommentarer gør flere af specialskolerne eksempelvis opmærksom på vanskelighederne ved at oversætte Forenklede Fælles Mål til læringsmål, der er meningsfulde for deres elevgruppe. Der arbejdes dog med at understøtte specialskolerne i arbejdet både fra forvaltningen og ministeriets side.

I analysen af resultaterne fra skoleledelsernes selvevaluering drages der løbende paralleller til:

- KL's undersøgelse blandt de kommunale skoleforvaltninger om omstillingen til den nye skole fra maj-juni 2016².
- Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings statusredegørelse for folkeskolereformens udvikling 2015/2016 samt det tilknyttede evaluerings- og følgeforskningsprogram³.
- Foreløbig evaluering fra november 2016 af 'Læring, der ses', der er et A.P. Møller-projekt i Frederiksberg og Københavns kommuner⁴

²<http://www.kl.dk/PageFiles/1343725/Forvaltningsunderspct.c3pct.b8gelsepct.20forpct.c3pct.a5rpct.202016.pdf?epslanguage=da>

³<http://www.uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Udd/Folke/2016/Okt/161012-Status-for-folkeskolereformen?allowCookies=on>

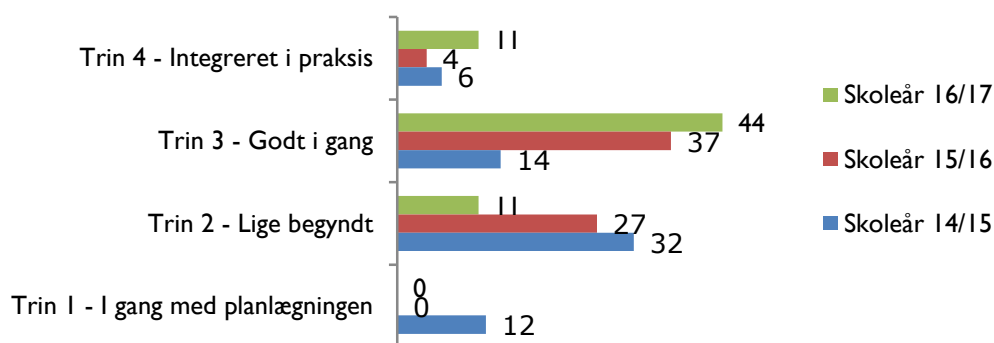
⁴ <http://www.kora.dk/udgivelser/udgivelse/i13458/Projekt-''Laering,-der-ses''>

Synlig læring

Synlig læring handler om at sætte elevernes læringsudbytte og aktive rolle i undervisningen i fokus, så eleverne i højere grad tager medansvar for egen læring. Således bliver medarbejdernes rolle yderligere at facilitere og synliggøre læringsprocessen for eleverne, og understøtte et bredere lærings syn med fokus på såvel de faglige, sociale som personlige kompetencer.

Synlig læring indebærer et fokus på elevernes læringsudbytte gennem arbejdet med tydelige læringsmål, feedback, læringsstrategier samt elevernes indstilling til læring. Arbejdet med synlig læring på de københavnske folkeskoler har i første omgang især handlet om læringsmål og tegn på læring samt den fælles planlægning af undervisningen.

Der arbejdes med faglige læringsmål, der er synlige og kendte af eleverne

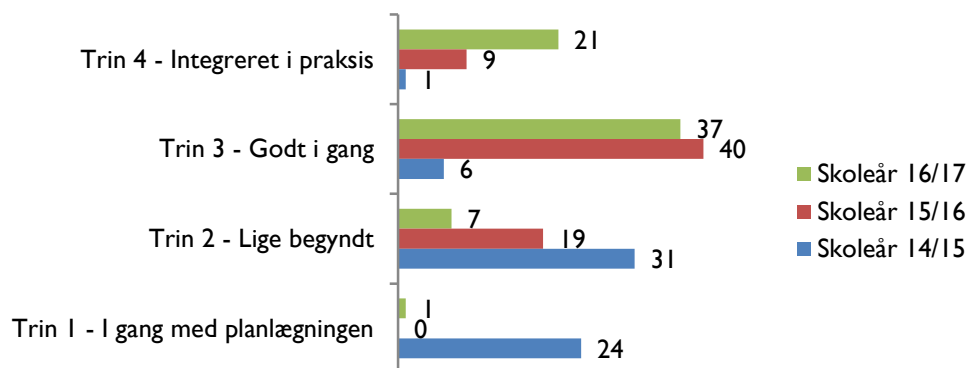

Skoleår 14/15: N = 64. Skoleår 15/16: N = 68⁵. Skoleår 16/17: N = 66

Selvevalueringen viser, at skolerne bliver stadig bedre til at arbejde med synlige læringsmål. Størstedelen af skolerne er godt i gang, og indsatsen er integreret i praksis på flere skoler end sidste skoleår.

⁵ Der arbejdes med individuelle faglige læringsmål for eleverne

Der er sammenhæng mellem målene fra Forenklede Fælles Mål og de konkrete læringsmål for det enkelte forløb

Skoleår 14/15: N =62. Skoleår 15/16: N =68⁶. Skoleår 16/17: N =66.

På knap en tredjedel af skolerne er sammenhængen mellem Forenklede Fælles Mål og de konkrete læringsmål for et forløb en integreret del af praksis, og over halvdelen af skolerne er godt i gang med indsatsen. Der er dog behov for et fortsat fokus på arbejdet med læringsmål på skolerne, hvilket også kommer til udtryk i denne kommentar fra en skole:

”Vi har arbejdet med at kvalificere vores læringsplatform/Educa⁷ bl.a. gennem workshop og med specifikke undervisningsforløb, hvor konkrete læringsmål er udarbejdet på baggrund af Forenklede Fælles Mål. I forhold til skolens position ser vi ikke ovenstående som en integreret del af praksis, da vi på trods af målrettet indsats for alle parter ikke oplever, at vi arbejder konsekvent og systematisk endnu. I udkolingen er vi dog kommet meget langt, og eleverne er meget opmærksomme på læringsmål, og hvad der kræves i de enkelte forløb.”

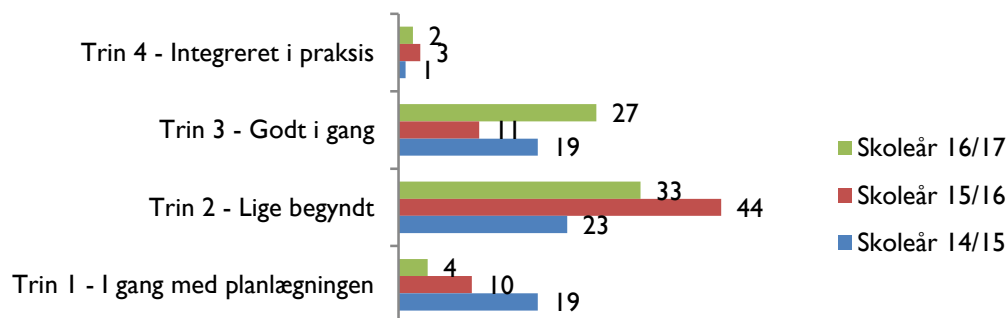
Specialskolerne arbejder med, hvordan de kan omsætte Forenklede Fælles Mål til læringsmål, der er meningsgivende for eleverne i forhold til deres niveau. Der er fokus på de enkelte elevers læringsforudsætninger, det brede læringsbegreb med sociale, personlige og faglige kompetencer samt progression:

”At fortsætte eksperimenterende arbejde omkring elevinddragelse, som giver eleverne en forståelse af læringsmål – på en måde som den enkelte elev kan finde mening i og har funktionsniveau til. At fortsætte projektarbejde de øvrige vidtgående specialskoler omkring omsatte læringsmål fra Fælles Mål og dokumentationsredskaber.”

⁶ Eleverne inddrages i formuleringen af faglige læringsmål

⁷ Læringsplatformen Educa er på vej ud af markedet, fordi virksomheden bag, KMD, har opkøbt en anden læringsplatform, MinUddannelse, som KMD i stedet vil videreudvikle.

Eleverne får løbende feedback på deres faglige progression (faktiske læringsudbytte) ift. læringsmålene

Skoleår 14/15: N =62. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=66

Mange skoler har i dette skoleår sat fokus på feedback på elevernes læring. Det kommer til udtryk ved, at flere skoler vurderer sig selv som værende godt i gang. Der er imidlertid lang vej igen, før arbejdet er integreret i praksis på alle skoler. Både i evalueringen af Læring der ses og i de kvalitative kommentarer i selvevalueringen fremhæves det, at det kræver en ekstra indsats, før den løbende feedback til eleverne bliver en integreret del af praksis:

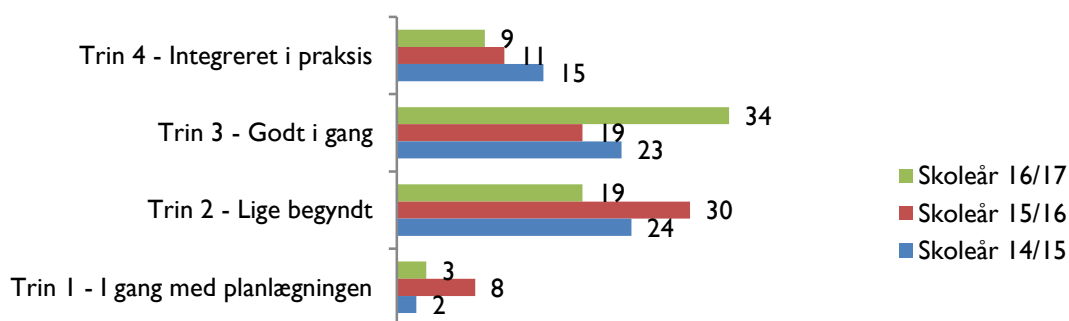
”Næste skridt for os er i højere grad at arbejde med systematisk feedback på alle klassetrin og i alle fag. Parameteret ”feedback” til eleverne vil indgå som et punkt på dagsordenen ved fokussamtalerne med det enkelte klassetrin.”

Evalueringen af Læring der ses viser ligeledes, at det kræver fortsat fokus før eleverne oplever, at de er en aktiv del af deres egen læring, og at de får feedback herpå.

Teamsamarbejde

Formålet med fokus på teamsamarbejde på de københavnske skoler er at udvikle teams, der både fungerer som effektive arbejdsfællesskaber og som professionelle læringsfællesskaber. Professionelle læringsfællesskaber handler bl.a. om, at skolerne udvikler et fælles sprog og en fælles retning, hvilket er vigtigt for professionalismen. Der er evidensinformeret viden om, at netop professionelle læringsfællesskaber har en direkte effekt på elevernes læring.

Skolens team samarbejder om fælles strategier til opstilling af læringsmål og opfølgning på elevernes læringsudbytte

Skoleår 14/15: N =64 Skoleår 15/16: N =68⁸. Skoleår 16/17: N=65.

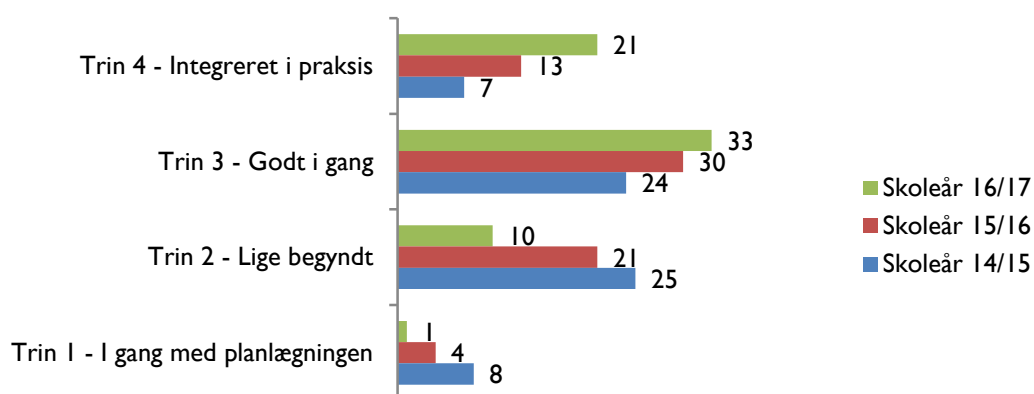
På mange skoler har teamsamarbejdet udviklet sig til ikke kun at være et forum, hvor medarbejderne videndeler og koordinerer praktiske ting. På over halvdelen af skolerne samarbejder teamene således om fælles strategier for synlig læring, hvilket er en væsentlig stigning i forhold til sidste skoleår.

Der er dog for tredje år i træk en tilbagegang i antallet af skoler, der har integreret indsatsen i praksis. Implementeringen af læringsplatformen kan være et redskab for teamene til at komme tættere på elevernes læringsudbytte. En skole fremhæver således, at næste skridt er:

”... at komme endnu tættere på elevernes læringsudbytte via en endnu bedre evalueringskultur. Vi arbejder meget med at blive endnu bedre til at udnytte vores læringsplatform, Min Uddannelse”

⁸ Skolens team samarbejder om opstilling af faglige læringsmål og opfølgning på læringsudbytte

Det er de Forenklede Fælles Mål, der er rammen om og styrende for teamenes arbejde med at formulere læringsmål for de konkrete forløb

Skoleår 14/15: N =64. Skoleår 15/16: N =68⁹. Skoleår 16/17: N=65

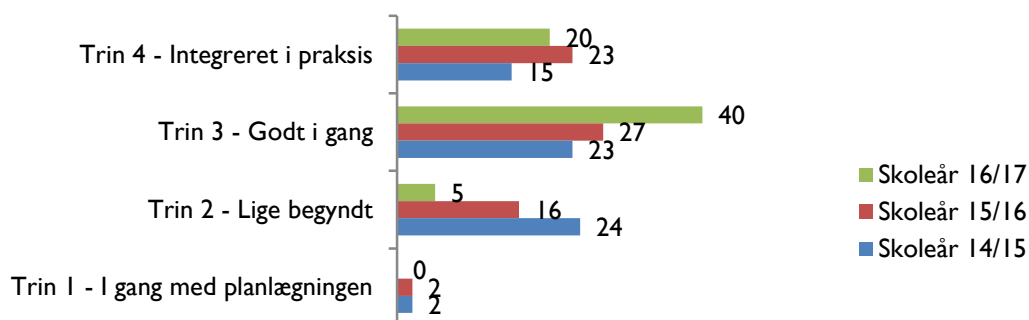
Halvdelen af skolerne er godt i gang med at lade Forenklede Fælles Mål være omdrejningspunkt for teamenes arbejde med at formulere konkrete læringsmål, og på knap en tredjedel af skolerne er dette en integreret del af praksis.

Intentionen er, at teamene i højere grad planlægger og evaluerer undervisningen sammen. Teamene på mange skoler oplever dog stadig, at deres dagsorden fyldes af praktiske opgaver, og at der ikke altid samarbejdes direkte om elevernes læring i den ønskelige grad. Begrænset tid fremhæves ligeledes i flere af de kvalitative besvarelser som en udfordring i forhold til at fremme teamsamarbejdet. Skolerne arbejder med denne udfordring:

”Fokus på udvikling af teamsamarbejde. Her opdeles arbejdet i generel pædagogisk karakter og anden tid knyttet til de enkelte fag. Vi forsøger at arbejde med professionalisering af teamsamarbejdet, således at der kommer fokus på de pædagogiske, didaktiske diskussioner, og at teamudviklingen følger en progression.”

⁹ Skolens team tager i arbejdet med at formulere faglige læringsmål afsæt i nye Fælles Mål

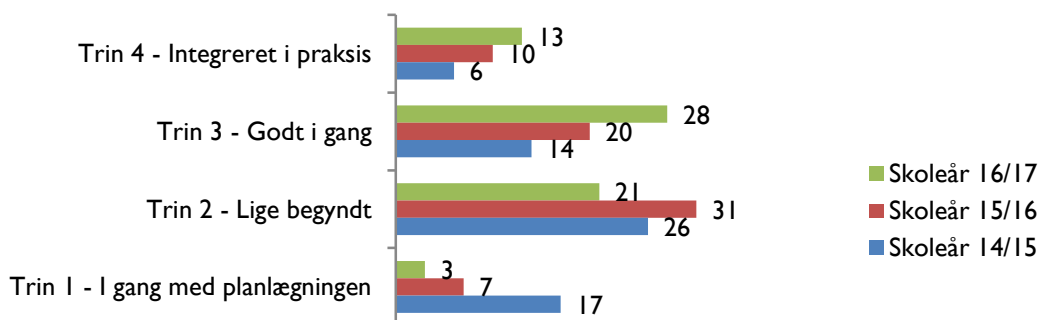
Skolens team samarbejder om forberedelse af undervisningen

Skoleår 14/15: N =64. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N =65.

Fælles forberedelse er et af de aspekter ved teamsamarbejdet, hvor læringsfællesskaber virkelig kan udfolde sig til gavn for elevernes faglighed. I forhold til sidste skoleår ses det, at mange skoler har rykket sig fra lige at være begyndt til at være godt i gang.

Den understøttende undervisning gennemføres med fokus på elevernes faglige læringsmål

Skoleår 14/15: N =63. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=65¹⁰.

Skolerne er i en god udvikling i forhold til at gennemføre understøttende undervisning med elevernes læringsmål som omdrejningspunkt. Godt seks ud af ti skoler er enten godt i gang eller har integreret arbejdet i praksis. Det er dog værd at bemærke, at der er mange skoler, der stadig først lige er begyndt.

¹⁰ Den understøttende undervisning har fokus på elevernes faglige læringsmål.

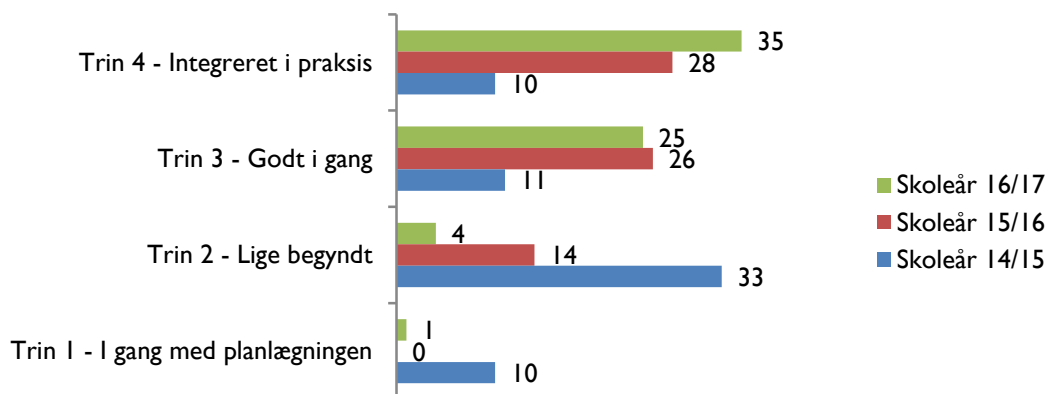
Skolerne har således prioriteret det faglige omkring læringsmål højere end den understøttende undervisning.

Det konkluderes i det nationale følgeforskningsprogram, at omkring halvdelen af den understøttende undervisning på landsplan varetages af pædagoger, hvilket svarer meget godt til de københavnske forhold. En skole fortæller her om samarbejdet:

”Der er skabt og italesat en model for at koble elevernes faglige læringsmål og den understøttende undervisning, og det går godt, når lærerne står for begge dele på mellemtrin og i udskoling, men i indskolingen, hvor lærerne står for den faglige undervisning og pædagogerne varetager den understøttende undervisning er det vanskeligere at skabe en tydelig sammenhæng, men både lærere og pædagoger arbejder på det.”

I KL’s undersøgelse konkluderes det, at lidt over halvdelen af landets kommuner har skoler, der har konverteret understøttende undervisning til fagopdelt undervisning med flere voksne i en klasse. I København registreres det ikke, hvor mange skoler, der benytter sig af folkeskolelovens mulighed for at konvertere understøttende undervisning, men det vurderes, at nogle skoler benytter sig af denne mulighed, som efter loven skal ske i afgrænsede perioder, ved udfordringer i klasser eller på årgange.

Pædagoger og lærere samarbejder om elevernes faglige udvikling

Skoleår 14/15: N =64. Skoleår 15/16: N=68. Skoleår 16/17: N=65.

Samarbejdet om elevernes faglighed mellem pædagoger og lærere er i en god udvikling. Over halvdelen af skolerne svarer, at samarbejdet er integreret i praksis, og kun enkelte er blot i gang med planlægningen eller lige begyndt.

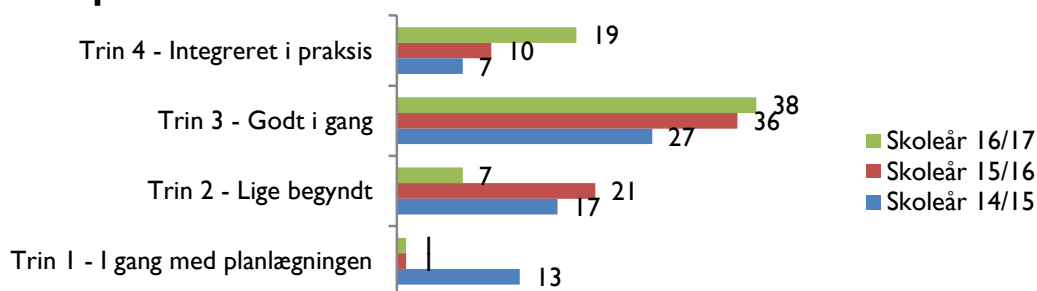
På flere skoler er det imidlertid en udfordring, at pædagogerne ikke indgår i teamsamarbejdet, hvilket til dels kan forklares med logistiske udfordringer.

Der arbejdes fortsat med support til teamudvikling på skolerne. I år har medarbejdere fra 25 skoler gennemført den praksisnære teamkoordinatoruddannelsen fra forvaltningen, og der er stadig efterspørgsel herpå. Hvor der sidste skoleår blev givet en del support til enkelt-teams, er der efterhånden åbnet op for mere helhedsorienterede tilgange.

Faglig ledelse

Skoleledelserne i København arbejder ambitiøst med at implementere folkeskolereformen. Skoleledelsesprofilen sætter fokus på at styrke skoleledelsen som et ledelsesteam, der planlægger, kommunikerer og anvender skolens ressourcer strategisk. Flere af skolerne har valgt at lade sig evaluere af deres medarbejdere i forhold til skoleledelsesprofilens kompetencer. Disse kompetencekortlægninger gør det muligt for ledelserne at målrette deres kompetenceudvikling og support lige der, hvor skoen trykker allermost i ledelsesteamet.

Ledelsen har lagt en strategi, der sikrer ledelsesfokus og -opfølgning på de fire faglige fokuspunkter i Folkeskolereformen

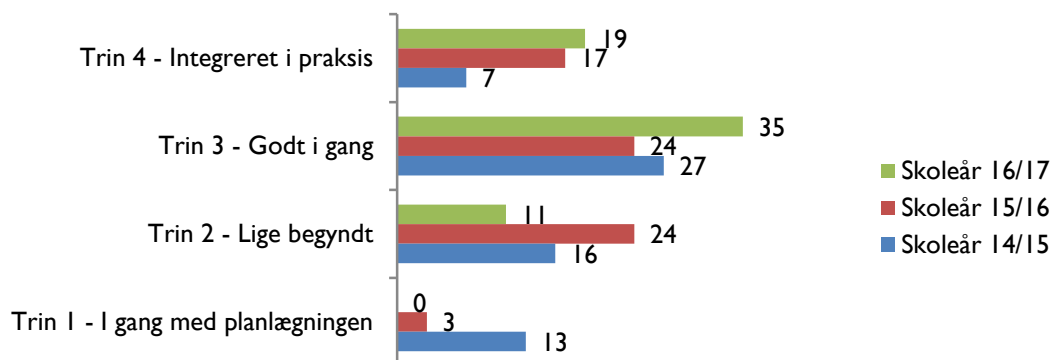

Skoleår 14/15: N =64¹¹. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=65.

I år er der en pæn fremgang i antallet af skoler, der har integreret en strategi for ledelsesfokus og – opfølgning på arbejdet med de fire faglige fokuspunkter i folkeskolereformen i praksis, og over halvdelen af skolerne er godt i gang hermed. En forklaring kan være, at skoleledelserne i flere områder har fokuseret på at formulere faglige årshjul, der kan medvirke til at etablere og fastholde en systematik og tydelighed for både ledelse og medarbejdere.

¹¹ Ledelsen har lagt en strategi, der giver ledelsesfokus og – opfølgning på de fire faglige hovedtemaer i Folkeskolereformen

Skoleledelsen anvender forskellige typer data i sin feedback til lærerne og teamene, herunder data fra nationale test, trivselsmålinger mm. og andre typer af data fx observation af undervisningen

Skoleår 14/15: N =63¹². Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=65

På flere skoler skoleledelser på såvel alment skoler som specialeskoler haft eksplicit fokus på at træne kompetencer inden for datainformeret praksisudvikling. Det afspejles i udviklingen, idet mange skoler har rykket sig, så de nu er godt i gang eller har integreret arbejdet i praksis.

Anvendelse af data til kvalificering af hypoteser og indsatser vurderes dog at være meget forskellig fra skole til skole. Der er derfor også nogle skoler, der først lige er begyndt. Det er en kulturændring at skabe en datainformeret praksis, hvor den enkelte lærer arbejder systematisk med elevernes progression, og hvor den enkelte skoleledelse arbejder systematisk med datainformerede læringsamtaler. I hele skoleverdenen ses imidlertid en modning og deraf en øget nuancering af og kvalitet i dataanvendelsen, hvilket eksempelvis kommer til udtryk i denne kommentar:

"I vores faglige fokussamtaler bruger vi data for at få en dialog om at facilitere en elevcentreret undervisning. De data skal vi blive endnu bedre til at finde og bruge. Det handler i høj grad om at bruge data tættere på eleverne frem for kun "big data".

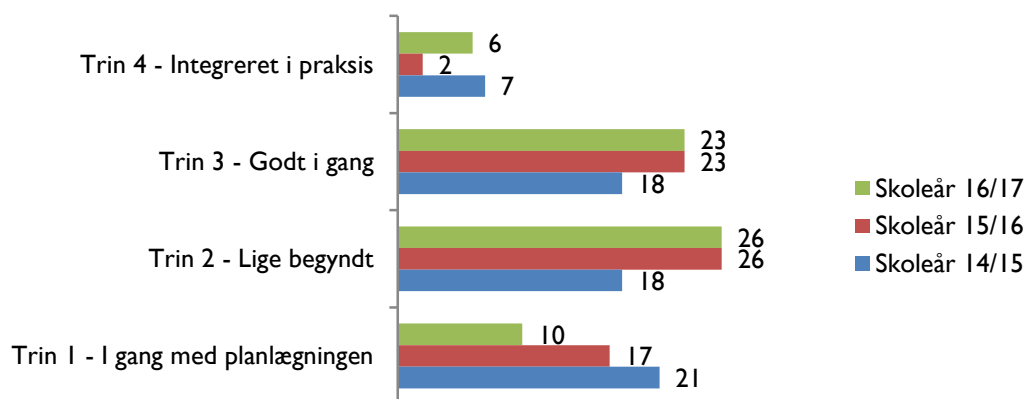
Skolernes ressourcecentre og pædagogiske læringscentre er vigtige ledelsesredskaber i den fortsatte udvikling af skolernes faglige ledelse. I øjeblikket er skolerne i en god udvikling med at professionalisere centrene. Her giver en skole et konkret eksempel på, hvordan de anvender både ressourcecenteret og data strategisk til at identificere og imødekomme udfordringer:

"Ledelsen har i indeværende skoleår fokus på brugen af data i forhold til faglig progression. Her har skolen et samarbejde med forvaltningen om beregningen og de

¹² Skoleledelsen anvender data i sin feedback til lærerne og teamene (Københavnbarometeret, nationale test, øvrige test mm.)

nationale test. Igennem ressourcecenteret er der et særligt fokus på matematik, da ledelsen kan konstatere, at særligt på 6. årgangs nationale test varierer resultaterne meget fra skoleår til skoleår. Den årlige gennemgang af alle elever på den enkelte årgang med ressourcecenteret fortsættes, dette gøres igennem de såkaldte årgangsreferencer.”

Ledelsen giver teamene systematisk sparring, feedback og feedforward på undervisningens kvalitet

Skoleår 14/15: N =64¹³. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=65

Det er en ressourcemæssig udfordring for lederne at prioritere systematiske undervisningsobservationer og give medarbejderne feedback efterfølgende. Det kan være en forklaring på, at der stort set ikke er sket nogen udvikling siden sidste skoleår. At systematisere arbejdet med observation og feedback er dog ét af de aspekter, som flere skoler peger på som en helt central del af den faglige ledelse:

”Vi har brug for en større grad af systematik omkring observation og sparring i forhold til at sikre elevernes læring og progression.”

Nogle ledelser delegerer systematisk observation som kvalitetsudvikling til skolens ressourcepersoner, herunder vejledere og didaktiske vejvisere, så de observerer deres kolleger og giver feedback. Ledelsens feedback foregår så i højere grad på teamniveau, hvor medarbejderne har faglige dialoger om kvaliteten med udgangspunkt i aggregerede data som eksempelvis trivselsdata og nationale testresultater. Flere af skolerne fortæller i forlængelse heraf om deres arbejde med distribueret faglig ledelse:

”Vi afsætter tid til at observere undervisningen, når vi kan finde den. Vi har etableret et vejlederkorps, som har fået uddelegeret opgaver til at understøtte den faglige

¹³ Ledelsen giver teamene konstruktiv og fremadrettet feedback på kvaliteten af undervisningen

udvikling inden for den enkeltes faglige kompetencer, f.eks. læsevejleder, LKT-vejleder¹⁴, matematikvejleder, bevægelsesvejleder osv.”

I forlængelse heraf tilkendegiver størstedelen af de didaktiske vejvisere i Læring der ses, at de har opbakning fra ledelsen til at arbejde med observation som kvalitetsudvikling, og at der er udarbejdet en strategi for deres arbejde.

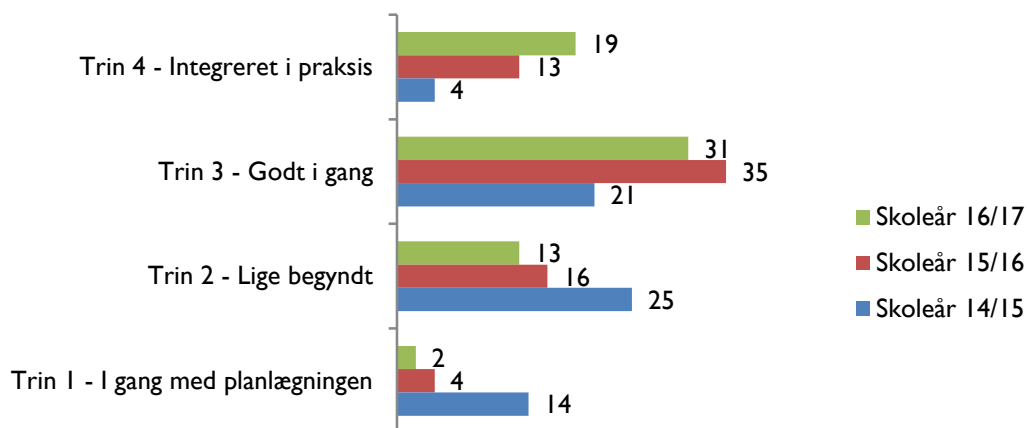
¹⁴ Læring-Kontakt-Trivsel.

Forældreinddragelse

I forhold til at styrke samarbejdet mellem skole og hjem tegner selvevalueringen et billede af, at skolerne er kommet længere med at inddrage og samarbejde aktivt med forældrene - særligt skolebestyrelserne. Der er dog fortsat behov for at fremme udviklingen af det generelle forældresamarbejde. Det kommer blandt andet til udtryk i denne kommentar fra en skole:

”Vi har en aktiv skolebestyrelse. Forældrene i klasserne inddrages i forhold til deres eget barns faglige udvikling i forhold til lektier og gode arbejdsvaner, der foregår i hjemmet. Vi har større problemer med aktivering af den samlede forældregruppe, hvor vi adskillige gange har forsøgt at tage temaer op, f.eks. trivsel og mobning.”

Skolebestyrelsen har i sit arbejde med de nye principper for folkeskolen sat en ambitiøs retning for udviklingen af skolen

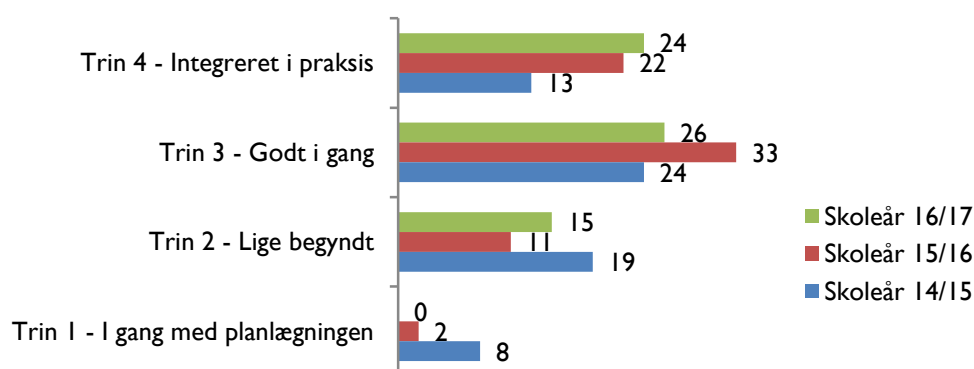
Skoleår 14/15: N =64. Skoleår 15/16: N =68¹⁵. Skoleår 16/17: N=65

Arbejdet med at formulere principper er i en god udvikling, idet størstedelen af skolebestyrelserne er med til at sætte en ambitiøs retning for deres skoles udvikling. I de kvalitative kommentarer bliver mange skolebestyrelser rost for at være aktive, velfungerende og samarbejdsvillige. Her er et eksempel på, hvordan en bestyrelse netop har udarbejdet principper for at styrke samarbejdet med forældrene:

¹⁵ Skolebestyrelsen har med de nye principper sat ambitiøs retning for udviklingen af skolen

”Der er udarbejdet nye principper for skole-hjem samarbejdet, som præciserer kontaktpædagernes som samarbejdspartnere omkring klassen. Skolebestyrelsen er fortsat i gang med at udarbejde principper for elementer i reformen. Portfolio-samtalerne involverer i højere grad forældrene end den traditionelle skole-hjem-samtale. Næste skridt her er udvikling af kommunikation om det løbende portfolio-arbejde i klasserne.”

Skolebestyrelsen fungerer som sparringspartner for skolelederen ift. at sætte overordnet retning for skolen

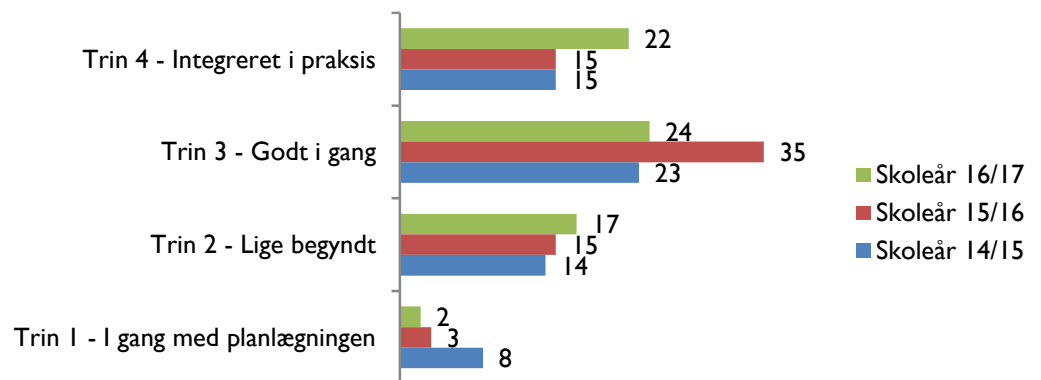
Skoleår 14/15: N =64. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=65.

Udover at udarbejde principper er en anden væsentlig opgave for skolebestyrelserne at være sparringspartnere for skoleledelserne. Her er ingen skoler kun i gang med planlægningen, til gengæld angiver lidt flere skoler end sidste år, at de kun lige er begyndt og færre skoler er godt i gang.

I øjeblikket er erfaringerne med at inddrage forældrene aktivt i skolens fællesskab som helhed sporadiske og forankret på de enkelte skoler. I de kvalitative kommentarer er det særligt forældrebanker, hvor forældrene byder ind med deres erhvervsmæssige ressourcer, der fylder:

”Forældrebanken, som blev oprettet sidste skoleår, skal synliggøres og sættes mere i spil. Forældrene skal i højere grad inddrages i konkrete opgaver på skolen, temadage, motionsdag etc. Det er vores erfaring, at forældrenes ressourcer kommer bedst i spil i det nære samarbejde omkring klassen eller årgangen/søjlen.”

Forældrene inddrages systematisk i dialogen om, hvordan de kan bidrage til at styrke elevens udvikling og læring

Skoleår 14/15: N =60. Skoleår 15/16: N =68. Skoleår 16/17: N=65

Der er en positiv udvikling i samarbejdet med forældrene om, hvordan de kan være med til at styrke deres eget barns udvikling og læring. Der er dog knap en tredjedel af skolerne, der enten lige er begyndt eller er i gang med planlægningen af den systematiske dialog med forældrene. I de kvalitative kommentarer giver skolerne da også udtryk for, at det kan være vanskeligt at inddrage alle forældre:

”Jeg er stadig meget i tvivl om, hvordan vi bedst muligt udnytter de enorme ressourcer, der findes i forældregruppen. Jeg ønsker ikke at inddrage dem bare for inddragelsens skyld. Men hvordan og i hvad de skal inddrages, det er endnu ikke helt klart.”

Inddragelse af forældrenes ressourcer handler i særdeleshed om, hvordan forældrene kan skabe gode hjemmelæringsmiljøer for deres børn. Det vil kræve et målrettet fokus at bringe forældrenes ressourcer aktivt i spil, men nogle skoler har valgt at nedprioritere forældreinddragelsen til fordel for de andre fokuspunkter:

”Forældrene inddrages primært i forhold til deres eget barn ved skole-hjem-samtaler osv. Vi er i gang med en stor kulturforandring hvad angår de andre tre fokusområder og dette fokusområde har ikke på nuværende tidspunkt høj prioritet.”

En varieret skoledag

I selvevalueringen bliver skoleledelserne ikke spurgt direkte ind til skolernes arbejde med den varierede skoledag. Forvaltningen følger dog med både i dialogen med skolerne og i forhold til de eksterne læringstilbud, der benyttes på Åben Skole portalen. Med midlerne fra Åben Skole-puljen er der indkøbt ca. 3.500 Åben Skole-tilbud i hvert af skoleårene 14/15, 15/16 og 16/17 svarende til næsten tre gratis læringstilbud pr. klasse pr. år. 90 % af de forløb, der lægges op på portalen, bliver booket af skolerne indenfor seks uger. Der tegner sig et billede af, at nogle skoler har fået øjnene op for de potentialer, der ligger i at tænke skoledagen varieret. Dels så dagen ikke opleves for lang og ensformig for eleverne, dels for at fremme forskellige læringsstrategier og læringsudbyttet for alle elever.

Ifølge KL's undersøgelse er arbejdet med at skabe en motiverende og varieret skoledag i god eller nogenlunde god udvikling i alle 98 kommuner. I København griber skolerne arbejdet med den varierede skoledag forskelligt an, og der gives her et par af de mange eksempler, der findes på skolerne.

Den varierede skoledag kommer blandt andet til udtryk ved mere anvendelsesorienteret undervisning med fokus på fremtidens kompetencer, samarbejde med eksterne udbydere via Åben Skole, mere bevægelse, lektiehjælp og faglig fordybelse samt samarbejde mellem lærere og pædagoger - særligt i forhold til den understøttende undervisning. Det er væsentligt, at arbejdet med den varierede skoledag ikke tænkes isoleret fra fagundervisningen og de øvrige indsatser i skolen, men integreres i skoledagen og i arbejdet med for eksempel synlig læring, teamsamarbejde, faglig ledelse og forældreinddragelse.

”Coding Class” – Eksempel på Åben Skole-samarbejde med erhvervslivet

Coding Class handler om at styrke elevernes kreativitet gennem arbejdet med IT og teknologi samt at klæde dem på til og give dem en bedre forståelse for den verden, der omgiver dem nu og i fremtiden. Coding Class er skabt i et samarbejde mellem IT-branchens medlemsvirksomheder, kommuner og foreningen Coding Pirates.

Gennem et selvvalgt tema bliver eleverne introduceret til både algebraisk og abstrakt tænkning, logisk opbygning og problemløsning samt decideret kodning. Forløbet lærer ikke alene eleverne IT og udfolder deres innovative kompetencer. Det trækker også på andre kompetencer fra for eksempel dansk og matematik, styrker elevernes samarbejdsevner, og gennem et virksomhedsbesøg får de et billede af, hvad arbejdsmarkedet efterspørger.

I København er Åben Skole blandt andet organiseret via et netværk af Åben Skole-ambassadører på alle skoler, der har fokus på, hvordan en varieret skoledag kan tænkes som en helt integreret del af alle fag.

Alle eksterne læringstilbud, der er tilgængelige for skolerne på portalen, er relateret til læringsmål, og der arbejdes i retning af at indkøbe tilbud i tæt dialog med de enkelte skoler og at sammensætte længerevarende skræddersyede læringsforløb med flere udbydere involveret.

”Siesta” – Eksempel på understøttende undervisning

På en skole er der mandag til torsdag en times ”Siesta”. Det er understøttede undervisning med både bevægelse og faglig fordybelse. ”Siesta” tilrettelægges og gennemføres af skolens pædagoger, og tager udgangspunkt i fritidspædagogiske aktiviteter, der understøtter elevernes læring i de fagfaglige fag. Eksempler på ”Siesta”-aktiviteter er Thaiboksning, mindfulness, musikhistorie, legepladsaktiviteter, svømning, bålmad og træværksteder.

”Siesta” er blot ét eksempel. Andre skoler arbejder for eksempel med at integrere bevægelse i den fagopdelte undervisning. Bevægelse kan således både være en del af fagene, aktive pauser, idræt og motion samt aktiviteter, der understøtter elevernes læring.

”Æ-by” – Eksempel på faglig fordybelse

En skole arbejder med matematik i faglig fordybelse ved, at eleverne for hver rigtig opgave får et point, som kan veksles til valuta. For valutaen kan de købe huse, mennesker og dyr i den digitale by, ”Æ-By”. Ifølge lærerne er børnenes produktivitet ekstrem høj, når de arbejder med ”Æ-By”. De leger simpelthen læring ind og glemmer faktisk helt, at det er matematikundervisning, de har.

Et andet eksempel, der bidrager til den varierede skoledag er BUF X. Det er skolernes eget makerspace, som understøtter deres arbejde med elevernes fremtidige kompetencer.

BUF X – 'Makerspace'

'Makerspace' er en betegnelse for et sted, hvor brugere samles for at udforske og skabe med brugen af en bred vifte af digitale teknologier, værktøjer og materialer – oftest i innovative processer. Teknologierne rummer blandt andet 3D print, laserskæring, digital broderi, robotteknologier og programmering samt materialer, som vi kender fra klassiske håndværksfag. Det understøtter elevernes innovationsevne, og styrker samtidig også en række faglige mål og kompetencer. Siden februar 2016 har omkring halvdelen af skolerne være i berøring med BUF X.

3-D printer

Det kan eksempelvis være et forløb i billedkunst, håndværk og design, matematik, natur/teknologi, hvor eleverne i en innovativ proces skal lære at modellere en 3D-model ved brug af software samt forudse, hvordan modellen vil se ud i fysisk form.

Innovationsworkshop

Eleverne skal lære at gennemgå en innovationsproces gennem syv øvelser, der bringer dem fra undersøgelse af behov/problem til en løsning og prototype. Eleverne skal lære at præsentere deres løsning med et pitch.

Skolerne i København har mange gode initiativer. Alligevel er der, ifølge det nationale følgeforskningsprogram sket en stigning på 36 procentpoint i andelen af elever, der finder skoledagen lidt for lang i forhold til sidste år. Elevernes oplevelse af skoledagens længde hænger selvsagt tæt sammen med skoledagens indhold, hvorfor det er vigtigt fortsat at arbejde med at skabe en varieret skoledag. På Ungepolitikerdagen den 14. november 2016 fremhævede eleverne da også, at de fortsat gerne vil have indflydelse på og inddrages i tilrettelæggelsen af den varierede skoledag.

Brugerportalsinitiativet

Arbejdet med digital understøttelse af elevernes læring er ifølge KL's undersøgelse i en god eller nogenlunde god udvikling i langt størstedelen af kommunerne. I Budget 2017 blev der bevilliget midler til anskaffelse og implementering af én fælles læringsplatform på alle folkeskoler i København. Udbuddet er netop skudt i gang, og skoleåret 2017/18 bliver et implementeringsår, hvor alle skoler skal tage den nye platform i brug.

Forvaltningen er i gang med at planlægge implementeringen. Supporten vil være skræddersyet til hver enkelt skole, da skolerne er forskellige steder i forhold til IT-understøttelse af elevernes læring og brug af læringsplatformen i undervisningen. Det betyder, at forvaltningen i samarbejde med hver enkelt skole tilrettelægger overgangen til den nye læringsplatform. Supporten understøtter også den kulturelle og organisatoriske forandringsproces, som skolerne er i gang med i relation til folkeskolereformen.

I de kvalitative besvarelser tilkendegiver flere skoler, at de ser frem til implementeringen af læringsplatformen, og at den udgør et vigtigt næste skridt:

”Større inddragelse af læringsplatformens muligheder i forhold til synlig læring – målstyring – evaluering – feedback. Skolens vejledergruppe arbejder med en rød tråd for progressionsvurdering i fagene dansk og matematik.”

Vurderingen er derfor, at læringsplatformen vil understøtte skolernes fortsatte arbejde med såvel synlig læring, teamsamarbejde, faglig ledelse som forældreinddragelse.